

Putnok Város Önkormányzata. (3630 Putnok, Kossuth út 5.)
Hatás-Kör Bt. (3528 Miskolc, Lajos Árpád utca 19.)

**Települési Környezetvédelmi Infrastruktúra Fejlesztések Putnokon II. ütem,
(TOP-2.1.3-16-BO1-2017-00032) Somos-patak, Fancsal-völgyi patak, Czenevölgyi patak,
Vásártér utcai árok mederrendezése előzetes ökológiai vizsgálata**

2019

Készítette: Mercsák József László
élővilág-védelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-066/2012
Nyilvántartási kód: 4467 jogosult erdészeti szakszemélyzet

Tartalom

1. Az érintett terület bemutatása.....	3
2. Az érintett terület természeti állapota.....	4
3. A vizsgálat összefoglalása.....	8
4. Felhasznált irodalom.....	9
5. Fényképmelléklet.....	9
6. Egyéb melléklet.....	10

**Települési Környezetvédelmi Infrastruktúra Fejlesztések Putnokon II. ütem,
(TOP-2.1.3-16-BOI-2017-00032) Somos-patak, Fancsal-völgyi patak, Czenevölgyi patak,
Vásártér utcai árok mederrendezése előzetes ökológiai vizsgálata**

1. Az érintett terület bemutatása

Bemutató: Putnok, város az Észak-Magyarország régióban, Borsod-Abaúj-Zemplén megye északnyugati szélén a Putnoki-dombságon, a Sajó folyó bal partján, a Putnoki járásban, annak székhelye.

A település határa 34,73 km², lakossága 6.718 fő (2015.01.01) Dombvidéki, valamint folyómenti település, jellemző mezőgazdasági termelés után az ipari és szolgáltató tevékenység, az erdő és vadgazdálkodás, kertművelés. Teljes infrastruktúrával ellátott település, tengerszint feletti magassága: 145-190 m.

Földrajzi elhelyezkedés: Putnok városa az Északi-középhegység nagytájban, az Észak-borsodi hegyvidék középtájban, a Sajó völgy kistájban helyezkedik el. Felszínét a glaciális és alluviális üledéken, valamint a nyírok alapkőzeteken keletkezett agyagos vályogon, réti öntés-talaj és agyagbemosódásos barna erdőtalaj borítja.

Klíma adatok:

Évi napsütéses órák száma: 1.900 óra

Évi felhőzet: 55% borultság

Derült napok száma: 70 nap

Borult napok száma: 100 nap

Ködös napok száma: 40 nap

Évi középhőmérséklet: 9,0 C°

Fagyos napok száma: 110 nap

Átlagos legmagasabb hőmérséklet: 33 C°

Átlagos legalacsonyabb hőmérséklet: - 20 C°

Évi párányomás: 7.4 mm

14 órás légnedvesség évi átlaga: 60%

Évi csapadékmennyiség: 600 mm

Havas napok száma: 25 nap

Szélirány évi gyakorisága: (Függő állomás adatai) ÉK-DNy-É-DK-K-D-ÉNy-Ny

Évi tengerszint fölötti légnyomás: 1018.4 hPa

A tervezett munka és környezete (a mederszakasz nyomvonala és környezete) és a társulásokat jellemző növényfajok ismertetése

A tervezett mederrendezés Putnok város nyugati szélén észak-déli irányba a Sajó folyóba vezető Fancsal-völgyi patak: 1.786 m, a beletorkolló Somos-patak: 1.165 m, a Czenevölgyi-patak: 979 m, a Vásártér utcai árok (nem vízfolyás): 1.057 m vízfolyásokat érinti. A vízfolyások

egyszerű, földcsatornák, amelyek medrében víz nem folyt a vizsgálat időpontjában (2019.02.03.án). A jellemző növénytársulások, gyomtársulások, az útpadkán és az útszéli részeken taposott gyomnövényzet tud megtelepedni, kisebb szakaszokon a mederben a rekettye-fűz (*Salix cinerea*) jellemző, az alsó szakaszon (a vasút mentén) megjelenik a keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*). A vízfolyásra jellemző az ártér hiánya.

A tervezett munka helyszíne nem esik természetvédelmi oltalom alá, nem része a Natura 2000 hálózatnak és szintén nem része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak. Védett növényfaj nem található a rendezésre kerülő 4,987 km hosszúságú mederszakaszon.

2. Az érintett terület természeti állapota

Növényvilág

Flóratartomány

A terület a Pannóniai flóratartományba (*Pannonicum*) tartozik.

Flóraidék

A magyar Középhegység - *Ősmátra* - flóraidéke (*Matricum*).

Flórajárás

Tornai-karszt (*Tornense*) flórajárás része.

Vegetáció jellemzése

A tervezett mederrendezés Putnok város nyugati szélén észak-déli irányba a Sajó folyóba vezető Fancsal-völgyi patak: 1.786 m, a beletorkolló Somos-patak: 1.165 m, a Czenevölgyi-patak: 979 m, a Vásártér utcai árok (*nem vízfolyás*): 1.057 m vízfolyásokat érinti. A vízfolyások

egyszerű, földcsatornák, amelyek medrében víz nem folyt a vizsgálat időpontjában (2019.02.03.án). A jellemző növénytársulások, gyomtársulások, az útpadkán és az útszéli részeken taposott gyomnövényzet tud megtelepedni, kisebb szakaszokon a mederben a rekettye-fűz (*Salix cinerea*) jellemző, az alsó szakaszon (*a vasút mentén*) megjelenik a keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*). A vízfolyásra jellemző az ártér hiánya.

A helyszíni vizsgálatot 2019.02.03.án végeztem, de az anyag elkészítéséhez felhasználtam a korábbi években (2012.10.02, 2016.03.08, 2017.03.06.) gyűjtött adataimat.

Társulások és a társulásokat jellemző növényfajok ismertetése

1. Útszéli gyomnövényzet (Artemisletea vulgaris Lehm. & al. In R.Tx. 1950)

Ezen belül:

Mezei aszatos (*Cirsietum lenceolati-arvensis* Morariu 1943)

Jellemző növényei:

Uralkodik a közönséges tarackbúza (*Agropyros repens*), a fekete üröm (*Artemisia vulgaris*), a fekete peszterce (*Ballota nigra ssp. nigra*), a bürök (*Conium maculatum*), a kerek repkény (*Glechoma hederacea*) és a pitypang (*Taraxacum officinalis*).

2. Taposott gyomnövényzet (Polygano arenastri-Poetea annuae Rivas-Martinez 1975 corr. Rivas-Martinez & al. 1991)

Ezen belül:

Angol perje-nagy útifű társulás (*Lolio-Plantaginetum majoris* Beger 1930)

Jellemző növényei:

Domináns az angol perje (*Lolium perenne*), de gyakori és jellemző a nagy útifű (*Plantago major*).

3. Puhafaligetek (*Salicion albae* Soó 1930 em. Müll. Et Görs 1958)

Ezen belül:

Fűzligetek (*Leucojo aestivi-Salicetum albae* Kevey in Borhidi & Kevey 1996)

Jellemző növényei:

A fűzligetekben (*csatornaparton*) szálanként a törékeny fűz (*Salix fragilis*), a fehér fűz (*Salix alba*) és a hamvas (*rekettye*) fűz (*Salix cinerea*) jellemző.

4. Nádas társulások (*Phragmition austrak* Koch 1926)

Ezen belül:

Nádas (*Phragmitetum communis* Soó 1927 em. Schmale 1939)

Jellemző növényei:

A száraz mederben kisebb szakaszon megjelenik a keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*)

5. Útszéli szikár gyomnövényzet (*Sisymbrietalia* J. Tx. in Lohm. & al. 1962)

Ezen belül:

Betyárkóró-keszegsaláta társulás (*Erigeronto-Lactucetum serriolae* Lohm. in Oberd. 1957)

Jellemző növényei:

Előfordul a betyárkóró (*Erigeron canadensis*) és a keszeg saláta (*Lactuca serriola*).

(TVK – Természetvédelmi kategóriák /Simon 1988/, SzMT – Szociális Magatartás Típusok /Borhidi 1993/ feltüntetésével)

Nr.	Latin név	Magyar név	TVK	SzMT
1,	<i>Acer negundo</i> L.	zöld juhar	TZ	AC
2,	<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	hegyi juhar	K	S
3,	<i>Arctium lappa</i> L.	közönséges bojtorján	GY	W
4,	<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) Presl	franciaperje	TZ	DT
5,	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	fekete üröm	GY	W
6,	<i>Ballota nigra</i> L.	fekete peszterce	GY	W
7,	<i>Calamagrostis epigeios</i> (L.) Roth	siskanád tippan	TZ	RC
8,	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medic.	pásztortáska	GY	W
9,	<i>Catalpa bignonioides</i> Walt.	szivarfa	G	I
10,	<i>Chenopodium album</i> L.	fehér libatop	GY	RC
11,	<i>Chenopodium urticum</i> L.	faluszéli libatop	GY	W

12,	Cichorium intybus L.	mezei katáng	GY	W
13,	Cirsium arvense (L.) Scop.	mezei aszat	GY	RC
14,	Cirsium vulgare (Savi) Ten.	közönséges aszat	GY	W
15,	Cornus sanguinea L.	veresgyűrű som	K	G
16,	Crataegus monogyna Jacq.	egybibés galagonya	K	G
17,	Dactylis glomerata L.	csomós ebír	TZ	DT
18,	Daucus carota L.	murok	TZ	DT
19,	Dipsacus laciniatus L.	héjakút mácsonya	GY	V
20,	Eryngium campestre L.	mezei iringó	TZ	DT
21,	Fraxinus americana L.	amerikai kőris	G	I
22,	Glechoma hederacea L.	kerek repkény	K	DT
23,	Humulus lupulus L.	komló	TZ	DT
24,	Juglans regia L.	dió	G	I
25,	Lactuca serriola L.	keszeg saláta	GY	W
26,	Lolium perenne L.	angolperje	GY	DT
27,	Matricaria inodora (L.) Soó	ebszékfű	GY	W
28,	Melandrium album (Mill.) Garcke	fehér mécsvirág	GY	W
29,	Plantago major L.	nagy útifű	GY	W
30,	Prunus domestica L.	szilva	G	I
31,	Prunus spinosa L.	kökény	TZ	C
32,	Poa pratensis L.	régi perje	K	G
33,	Populus ssp.	nemesnyár	G	I
34,	Reynoutria japonica Houtt.	ártéri japánkeserűfű	A	A
35,	Robinia pseudo-acacia L.	akác	GY	AC
36,	Rosa canina L.	gyepürózsa	TZ	DT
37,	Rubus caesius L.	hamvas szeder	TZ	DT
38,	Rumex obtusifolius L.	régi lórom	TZ	DT
39,	Salix alba L.	fehérfűz	E	C
40,	Salix cinerea L.	rekettyefűz	E	C
41,	Salix fragilis L.	törékeny fűz	K	G
42,	Sambucus ebulus L.	gyalogbodza	GY	W
43,	Sambucus nigra L.	fekete bodza	GY	DT
44,	Solidago gigantea Ait.	magas aranyvessző	K	AC
45,	Stellaria media (L.) Vill.	tyúkhúr	GY	DT
46,	Stenactis annua subs. strigosa (Mühl.) Soó	ligeti seprence	TZ	W
47,	Taraxacum officinale Weber ex Wiggins	pongyola pitypang	GY	RC
48,	Typha angustifolia L.	keskenylevelű gyékény	E	C
49,	Urtica dioica L.	nagy csalán	TZ	DT
50,	Verbascum austriacum Schott	osztrák ökörfarokkóró	TZ	G

Természetvédelmi Érték Kategóriák (TVK)

I. Természetes állapotokra utaló	
unikális fajok	U
fokozottan védett fajok	KV
védett fajok	V
társulásalkotó fajok	E
kísérő fajok	K

pionír fajok	TP
II. Degradációra utaló	
<i>zavarástűrő fajok</i>	<i>TZ</i>
adventív fajok	A
<i>gazdasági növények</i>	<i>G</i>
<i>gyomfajok</i>	<i>GY</i>

Vegetáció értékelése természetvédelmi kategóriák alapján

I. Természetes állapotokra utaló	TVK	Fajszám	%
unikális fajok	U	0	0%
fokozottan védett fajok	KV	0	0%
védett fajok	V	0	0%
<i>társulásalkotó fajok</i>	<i>E</i>	3	6,0%
<i>kísérő fajok</i>	<i>K</i>	6	12,0%
pionír fajok	TP	0	0%
II. Degradációra utaló			
<i>zavarástűrő fajok</i>	<i>TZ</i>	1	2,0%
<i>adventív fajok</i>	<i>A</i>	1	2,0%
<i>gazdasági fajok</i>	<i>G</i>	5	10,0%
<i>gyomfajok</i>	<i>GY</i>	34	68,0%
Összesen:		50 faj	100%

A táblázatban érintett növényfajok közül a természetes állapotokra utaló fajok közül dominánsak a kísérő fajok (12,0%), majd a társulásalkotó fajok (6,0%).

A degradációra utaló fajok közül dominánsak a gyomfajok (68,0%), majd a gazdasági növényfajok (10,0%), zavarástűrő fajok (2,0%) és az adventív fajok (2,0%)-ban vannak jelen. Nem található a vizsgált területen unikális, fokozottan védett, védett, adventív és pionír növényfaj.

Az érintett terület állatvilága

TÖRZS: GERINCESEK (VERTEBRATA)
OSZTÁLY: KÉTÉLTŰEK (AMPHIBIA)

REND: BÉKÁK (ANURA)

Család: Varangyfélék (*Bufonidae*)

Barna varangy – <i>Bufo bufo</i>	védett
Zöld varangy – <i>Bufo viridis</i>	védett

Család: Levelibéka-félék (*Hylidae*)

Zöld levelibéka – <i>Hyla arborea</i>	védett
---------------------------------------	--------

OSZTÁLY: MADARAK (AVES)

REND: ÉNEKESMADÁR-ALAKÚAK (PASSERIFORMES)

Család: Fecskefélék (*Hirundinidae*)

Molnárfecske – <i>Delichon urbica</i>	védett
Füsti fecske – <i>Hirundo rustica</i>	védett

Család: Rigófélék (*Turdidae*)

Feketerigó – <i>Turdus merula</i>	védett
-----------------------------------	--------

Család: Verébfélék (*Passeridae*)

Házi veréb – <i>Passer domesticus</i>	nem védett
---------------------------------------	------------

Család: Pintyfélék (*Fringillidae*)

Zöldike – <i>Carduelis chloris</i>	védett
------------------------------------	--------

OSZTÁLY: EMLŐSÖK (*MAMMALIA*)

REND: CARNIVORA – RAGADOZÓK

Család: Menyétfélék (*Mustelidae*)

Nyest – <i>Martes foina</i>	nem védett
-----------------------------	------------

REND: RODENTIA – RÁGCSÁLÓK

Család: Egérfélék (*Muridae*)

Alcsalád: Pocokformák (*Arvicolninae*)

Mezei pocok – <i>Microtus arvalis</i>	nem védett
---------------------------------------	------------

Az állatközösség folyamatos változásban van, a vizsgálat időpontjában az áttelelő és északról érkezett fajok tartózkodtak. A helyszíni vizsgálatot 2019.02.03.án végeztem, de az anyag elkészítéséhez felhasználtam a korábbi években (2012.10.02, 2016.03.08, 2017.03.06.) gyűjtött adataimat.

3. A vizsgálat összefoglalása

A tervezett mederrendezés Putnok város nyugati szélén észak-déli irányba a Sajó folyóba vezető Fancsal-völgyi patak: 1.786 m, a beletorkolló Somos-patak: 1.165 m, a Czenevölgyi-patak: 979 m, a Vásártér utcai árok (*nem vízfolyás*): 1.057 m vízfolyásokat érinti. A vízfolyások egyszerű, földcsatornák, amelyek medrében víz nem folyt a vizsgálat időpontjában (2019.02.03.án). A jellemző növénytársulások, gyomtársulások, az útpadkán és az útszéli részeken taposott gyomnövényzet tud megtelepedni, kisebb szakaszokon a mederben a rekettye-fűz (*Salix cinerea*) jellemző, az alsó szakaszon (*a vasút mentén*) megjelenik a keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*). A vízfolyásra jellemző az ártér hiánya.

A vizsgált területen az érintett növényfajok közül a természetes állapotokra utaló fajok közül dominánsak a kísérő fajok (12,0%), majd a társuláskötő fajok (6,0%).

A degradációra utaló fajok közül dominánsak a gyomfajok (68,0%), majd a gazdasági növényfajok (10,0%), zavarástűrő fajok (2,0%) és az adventív fajok (2,0%)-ban vannak jelen. Nem található a vizsgált területen unikális, fokozottan védett, védett, adventív és pionír növényfaj.

Az állatközösség folyamatos változásban van, a vizsgálat időpontjában az áttelelő és északról érkezett fajok tartózkodtak.

A helyszíni vizsgálatot 2019.02.03-án végeztem, de az anyag elkészítéséhez felhasználtam a korábbi években (2012.10.02, 2016.03.08, 2017.03.06.) gyűjtött adataimat.

A tervezett mederrendezés helyszíne nem esik természetvédelmi oltalom alá, nem része a Natura 2000 hálózatnak, nem része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak.

4. Felhasznált irodalom

Dr. Keve András.: Magyarország madarainak névjegyzéke Nomenclator avium hungarica. Madártani Intézet kiadványa. Budapest 1960

Borhidi Attila és Sántha Antal.: Vörös Könyv Magyarország növénytakarsulásairól I – II. kötet. TermészetBÚVÁR Alapítvány Kiadó Budapest, 1999.

Simon Tibor.: A magyarországi edényes flóra határozója Harasztok – virágos növények. Tankönyvkiadó, Budapest 1992

Országos Meteorológiai Intézet.: Magyarország éghajlati atlasza Akadémiai Kiadó. Budapest, 1960

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: Megyei Környezetvédelmi Program 2003 CD lemez

Internet.: Természetvédelmi Információs Rendszer

ÉLŐHELYISMERETI ÚTMUTATÓ 2.0

Szerkesztette: Bölöni János, Kun András és Molnár Zsolt

Írta: Seregélyes Tibor (1997) és Bölöni János (2003)

Kiegészítette: Kun András, Horváth András, Molnár Zsolt, Szmorad Ferenc
Kézirat, Vácrátót 2003

Mericsák József László
élővilág-védelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-06/2012
jogosult természetvédelmi szakszemélyzet
Nyilvántartási kód: 4467

Tarcal, 2019.02.06.

Mericsák József László
élővilág-védelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-066/2012

5. Fényképmelléklet

1. ábra:

2. ábra:

3. ábra:

4. ábra:

Felelősségvállalási nyilatkozat

Alulírott

név: **Mercsák József László egyéni vállalkozó**

lakcím: **3915 Tarcál, Klapka utca 14.**

születési hely, idő: **Miskolc, 1949 május 14**

anyja neve: **Mercsák Margit**

személyigazolvány szám: **229129RA**

szakértői engedély száma: **Sz-066/2012 élővilágvédelem, tájvédelem szakterület**

nyilvántartási kód: **4467 jogosult erdészeti szakszemélyzet**

A dokumentációban szereplő megállapításokat a hatályos jogszabályok, szabványok, környezet- és természetvédelmi, tájvédelmi, erdővédelmi követelmények szem előtt tartásával tettem meg, támaszkodva a szakirodalomra, eddigi tanulmányaimra, tapasztalataimra. A dokumentációba foglalt adatok, megállapítások valódiságáért a felelősséget vállalom, büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a dokumentumok tartalma megfelel a valóságnak.

Mercsák József László
élővilág-védelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-06/2012
jogosult erdészeti szakszemélyzet
Nyilvántartási kód: 4467

Tarcál, 2019.02.06.

Mercsák József László